82.2 km, puusildu 1 (Roela-Levala), telefonijuhtmeid 88 km (liini 42 km); 1 km²:i alal on seega 0.06 km raudteed, 0.48 km maanteed; 100 el. kohta tuleb 0.28 km raudteed, 2.11 km maanteed.

Riigikogu valimistel (1923. a.) said hääli (kahes eespool-nim. terves vallas): Iseseisvad sotsialistid 5.73%; E. sotsiaaldemokraadid 10.15%; Tööerakond 2.27%; Töörahva ühine väerind (kommunistid) 7.22%; Rahvusvabameel. erakond 1.07%; Kristlik rahvaerakond 0.89%; E. rahvaerakond 30.63%; Vene ühend. erakond 0.12%; Rootsi liit —; Balti Saksa erakond 0.96 %; E. demobil. sõjav. 0.60%; Majaoman. 0 24%; Põllumeeste kogud 19.88%; Asunikud, riigirentn. 20.24%; Majanduserühm —.

3. Loodus.

Pinnaehitus. Tartu maakonna seljaku- ja järveala põhjapoolne osa, mis Palamuse kihelkonna päralt, on reljeefi poolest loode-kagu sihis selgesti viiruline. Ainult Äksis on voori ja pikergusi järvi rohkem.

Voorte vöö laius on Palamusel lääne-edelast idakirdesse umbes 20 km, s. o. pea sama suur kui kihelkonna kõige suurem pikkus, ja üldjoontes võetud ulatub kirjeldatav ala üle terve vöö, sest idakirdes jookseb piir vooremaastiku serval ja lääne-edelas on Kursi piirides ainult paar väikest soost tõusvat voort. Põhjas ja loodes sellevastu jätkub voorevöö, ehk küll vähem selgesti, Laiusele.

Kõige vahelduvam oma pinna ehituse poolest on kihelkonna lõuna- ja edelaosa. Seal on üheksa kagu-loode sihis pikka, enam-vähem selgesti piiratud lainjat, soiste orgude läbi üksteisest eraldatud künnist ja seljakut. Nendest on kõige pikemad ½—1 km laiad, järgemööda reas olevad Aleja-Pikkjärve ja Kassinurme voored, millede vahel ainult madal lahutav pügal ja mida niihästi raudtee kui ka Tartu-Tallinna maantee kasutavad. Kagupoolsem, mille kaguosa nimetatakse Aleja mäeks, loodeosa Pikkjärve mäeks, on 3.5 km pikk, kirdeosas paiguti järskude nõlvadega ja 30 m kirdejalal asuva Pikkjärve pinnast kõrgemal. Põhjapoolsem, Kassinurme voor, on pea 6 km pikk, kuid päris laugude nõlvadega ja ainult 20 m ümbritsevaist soist kõrgemal.

Nimetatud seljakuist edela pool avanevad laiad sood. Voori on seal kihelkonna piiride seespool kolm: kaugelepaistev, võrdlemisi lühike, 31 m kõrge Aruküla mägi, sellega künnise läbi ühenduses olev teine, madalam (15 m) ja ebamäärasem voor ning kitsas ja pikk, ainult 9 m kõrge Udriku künnis. Need voored moodustavad poolsaare-taolise kuivema maa-ala, mis tungib Kassinurme voorest kaugele soisse, kuna jällegi nimetatud kõrgendiku kirdejalga piirab soomadalik — Patjala-Mõisamaa ja Kaanjärve rabad.

Pikkjärve-Aleja mäest kirde pool, Pikkjärve ja Prossa järve vahel, tõuseb Palamuse kõige sümmeetrilisem ja selgejoonelisem voor, Nava mägi (2.5 km pikk, keskmiselt 0.5 km lai, 42 m kõrge; 96 joon.). Pikiprofiili suuremad kaldenurgad (10°—12°) esinevad loodenõlval, kagu-